

Nr 546

Av fru **Kristensson m. fl.**, om inrättande av ytterligare tjänster inom narkomanvården.

(Lika lydande med motion nr 451 i Första kammaren)

Den enda forskningsinstitutionen i Sverige vad avser narkotika och narkotikamissbruk är forskningsavdelningen vid Ulleråkers sjukhus i Uppsala. Denna avdelning förfogar för sin forskningsverksamhet över en modern instrument- och apparaturutrustning till ett värde av omkring en miljon kronor, men ett beklämmande faktum är att de till institutionen knutna forskarna i alldeles för ringa utsträckning hinner ägna sig åt sin forskningsuppgift.

Om forskningsverksamheten vid Ulleråker skall bli meningsfullt erfordras ofrånkomligen att de personella resurserna vid forskningsavdelningen förstärks.

För att det omfattande forskningsprogrammet vid institutionen skall kunna genomföras erfordras det att den kommande efterutbildningen och vidareutbildningen av specialister vid forskningsavdelningen icke tillåtes att i alltför hög grad inkräkta på avdelningens forskningskapacitet.

Vidareutbildningen av psykiatriker har planerats att bli relativt omfattande i Sverige, och tyngdpunkten i efterutbildningen kommer i enlighet med tidigare riksdagsbeslut att läggas på landets tre psykiatriska forskningsavdelningar. Det är angeläget att forskningsavdelningen vid Ulleråker för denna utbildning, som nu befinner sig i snabb utbyggnad, snarast erhåller heltidsanställd hjälp med undervisningen. Denna är speciellt kvalificerad eftersom det i stor utsträckning gäller utbildningen av blivande specialister som redan har sin psykiatriska grundutbildning klar. Kurserna måste alltså behandla nyheterna inom ämnesområdet. Av kursledaren krävs således i praktiken att hon eller han själv är aktiv forskare. Det kan i sammanhanget framhållas att psykiatrin i högre grad än andra kliniska ämnen är mångfasetterad och har anknytning till en rad olika basvetenskaper såsom psykologi, sociologi, biokemi, patologisk anatomi, genetik, cytogenetik o. s. v. Det bör också beaktas att det snabbt expanderande kunskapsstoffet inom ämnet ställer allt större krav på lärarinsatser om önskvärd kvalitativ standard skall kunna upprätthållas.

Vi föreslår därför att en fast tjänst som universitetslektor tillsätts vid forskningsavdelningen vid Ulleråker. Denne universitetslektor bör biträdas av två fast anställda kliniska amanuenser för kursplanering, patientdemonstrationer, seminarier och föreläsningar. Det är enligt vår mening nödvändigt att två sådana tjänster också inrättas vid nämnda avdelning.

Psykologins utveckling till en klinisk hjälpvetenskap har på senare år gett uppmärksammas forskningsresultat av både praktisk och teoretisk betydelse. Intro-

duktionen av psykofarmaka har inneburit stora framsteg för psykiatrin men även medfört en rad nackdelar, speciellt när ett medel några år efter införandet visat sig medföra tillvänjningsrisker. Den tid som åtgår innan ett medels tillvänjande och vanebildande egenskaper upptäcks bör rimligtvis kunna förkortas med hjälp av systematiska prövningar av nya farmaka i ett testbatteri, inkluderande subjektiva och objektiva psykologiska effekter, bl. a. på ett frivilligt klientel av narkomaner. Ett dylikt testbatteri kräver från psykologsidan utveckling av nya testmetoder samt utprövning av nya skattningsskalor. Tillkomsten av ett narkotikaforskningscentrum vid forskningsavdelningen på Ulleråker har alltså accentuerat det redan tidigare kända behovet av en självständig chefsbefattning där på psykologsidan. Vi anser att tillkomsten av en laboratur i psykologi vid Ulleråkers forskningsavdelning skulle möjliggöra sakkunnig handledning såväl av medicinska forskare inom området som av psykologer med intresse för kliniska frågeställningar. Vårt förslag syftar således till att underlätta kontakten mellan två forskarkategorier som för ett gott resultat av sitt arbete är beroende av ömsesidig information.

Vi föreslår därför att en fast laboratur i klinisk experimentell psykologi inrättas vid Ulleråkers forskningsavdelning.

En narkomanvårdspoliklinik, som måste tillmätas den största betydelse för utvinandet av de erfarenheter som kan bidra till att underlätta narkotikaproblemets lösning, återfinns på Rålambshovs sjukhus. Där är sedan en tid två särskilda narkomanvårdsavdelningar i funktion. De öppna och de slutna avdelningarna avses integreras till en vård- och behandlingscentral under ledning av en överläkare.

Denna koncentring av vården av erkänt svåra missbruksfall till Rålambshovs sjukhus gör det mycket angeläget att till detta sjukhus narkomanvårdscentral knyta kvalificerade forskningstjänster. Det är framför allt två tjänster som erfordras för att en effektiv upptakt i forskningsarbetet skall kunna ernås, nämligen en forskningsläkartjänst och en forskningssociologtjänst. De två befattningshavarna bör företrädesvis vara och en utifrån sitt gebit bedriva viss metodutveckling då det gäller att samla och tillvarata de erfarenheter man får från dels de slutna vårdavdelningarna och dels de öppna. Integrering av medicinska och sociala aspekter på narkotikamissbruket är därvid av uppenbara skäl nödvändig. Vi föreslår således att en fast forskningsläkartjänst och en fast forskningssociologtjänst inrättas vid narkomanvårdscentralen vid Rålambshovs sjukhus. Tjänsterna bör administrativt lämpligen vara underställda karolinska institutet men vara placerade vid nämnda central och där sortera under överläkaren.

Samtidigt som dessa tjänster skapas och bildar upptakten till säkerställd, organiserad forskningsverksamhet vid Rålambshovs narkomanvårdsklinik krävs viss utrustning och en utökning av viss kontinuerlig service. I det senare fallet gäller det t. ex. statistikhjälp, skrivhjälp, hjälp med programmering och stansning.

En utomordentligt väsentlig service, som är avgörande för narkomanvårdens framgång, utgör laboratorieundersökningarna av narkomaners (eller för narkomani misstänkta) blod och urin. Den explosionsartade utvecklingen som narkotikamissbruket har haft i främst Stockholm under de senaste åren har alltmer ställt laboratorie-

utredningsresurserna i huvudstaden på nästan outhärdliga prov. Situationen är nu ohållbar. På sista tiden har dessutom behov av laboratorieundersökningar i narkotikasammanhang uppstått även i landsorten. Det har skett i takt med narkotikamissbrukets regionala spridning.

Rålambshovs narkomanvårdsklinik anlitar sedan 1967 Beckomberga sjukhus laboratorieutredningsresurser. I det nämnda sjukhuset har speciell metodik utvecklats att spåra narkotika genom laboratorieprov och stor skicklighet har ernåtts på detta område. Finansieringen av verksamheten, som åligger Stockholms stad, har emellertid inte kunnat täcka behovet. Det är djupt olyckligt att en verksamhet som inte enbart motiveras ur diagnosynpunkt utan dessutom spelar en många gånger avgörande roll för eftervården motas på grund av regionens finansiella problem. Vi anser nämligen att det här är fråga om en för hela riket viktig angelägenhet. Departementschefens uttalande i början av år 1968, att staten bör medverka med visst ekonomiskt stöd för att främja en snabb utveckling av åtgärder mot narkotikamissbruket, borde i detta sammanhang omsättas i handling. Rålambshovs narkomanvårdskliniks verksamhet kan under förhandenvarande omständigheter komma att äventyras på grund av att de laboratorieutredningsresurser som finns att tillgå är otillräckliga. Enligt vårt förmenande bör staten bispringa narkomanvårdskliniken med särskilt bidrag så att erforderliga laboratorieundersökningar kan säkerställas. Det är inte bara väsentligt för vården utan också i högsta grad för forskningen, att tillfredsställande laboratorieservice kan erhållas. Det finns således skäl att eftersom ovannämnda forskningstjänster föreslås administrativt underställas karolinska institutet också låta ett särskilt driftkostnadsanslag för att narkomanvårdskliniken skall kunna erhålla erforderlig forskningsservice via karolinska institutet komma kliniken till godo.

Vi föreslår därför att driftkostnadsanslaget till de medicinska fakulteterna för budgetåret 1969/70 med anledning av detta uppräknas med 200 000 kronor.

Sammanfattningsvis innebär vårt förslag att en fast tjänst som universitetslektor, två fasta tjänster för kliniska amanuenser och en fast laboratur i klinisk experimentell psykologi inrättas vid forskningsavdelningen vid Ulleråkers sjukhus samt att en fast forskningsläkartjänst och en fast forskningssociologtjänst inrättas vid narkomanvårdscentralen vid Rålambshovs sjukhus. Samtliga tjänster bör vara inrättade från och med den 1 juli 1969. Därutöver föreslår vi ett särskilt driftkostnadsanslag avsett till bestridande av viss forskningsservice åt Rålambshovs narkomanvårdsklinik.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen under punkterna E 12 och E 13 i statsverkspropositionens bilaga 10: Avlöningar till läkarpersonal vid de medicinska fakulteterna samt Driftkostnader för budgetåret 1969/70 måtte bevilja ett förslagsanslag om 128 700 000 kronor.

Stockholm den 28 januari 1969

Astrid Kristensson(m)

Filip W. Fridolfsson (m)

Gunnar Oskarson (m)

i Stockholm